proLékaře.cz | 22.11.2026

K jubileu profesorky Soni Nevšímalové

Prof. MUDr. Soňa Nevšímalová, DrSc., FCMA, emeritní přednostka Hennerovy neurologické kliniky 1. LF UK a VFN, oslaví v dubnu 2020 významné životní jubileum, 80. narozeniny. Před výčtem profesních úspěchů a vědeckých přínosů jubilantky je dlužno zdůraznit, že prostá laudace nemůže v plné míře postihnout sílu osobnosti, mladistvou mysl, nakažlivou energii a šarm paní profesorky, které zůstávají neměnné po celá 4 desetiletí, po něž ji mají pisatelé tohoto textu potěšení znát a obdivovat.

Soňa Nevšímalová ukončila studium na Fakultě všeobecného lékařství UK v Praze v roce 1963. Po promoci nastoupila jako asistentka biologického ústavu fakulty a začala se brzy poté jako nehonorovaný pracovník objevovat na Hennerově neurologické klinice téže fakulty. V roce 1971 získala na klinice trvalé místo sekundární lékařky, poté složila postupně neurologickou atestaci 1. a 2. stupně a stala se odbornou asistentkou. V roce 1974 obhájila vědeckou kandidaturu a v roce 1984 se habilitovala v oboru neurologie, v roce 1991 pak obhájila doktorskou práci a v roce 1997 byla jmenována profesorkou neurologie. V letech 1997–2006 byla přednostkou neurologické kliniky. Prof. Nevšímalová dodnes na klinice pracuje; kromě toho působila či dosud působí ve vědeckých radách UK a její 1. LF a podílí se na chodu českých a evropských grantových agentur a mnoha komisí MZ ČR.

Profesní životopis jubilantky by zůstal torzem, kdybychom se nezmínili alespoň o jejích hlavních odborných zájmech, kterými po celý život posouvá kupředu svůj obor i vědecké poznání a v neposlední řadě jimi obětavě pomáhá svým pacientům. První okruh zájmu prof. Nevšímalové tvoří dětská neurologie. Na klinice se brzy zapojila do práce na dětském oddělení vedeném doc. Janem Dittrichem, složila nástavbovou atestaci z dětské neurologie a po roce 1990 toto oddělení vedla. Zájem o geneticky vázaná dětská onemocnění přivedl prof. Nevšímalovou i k Wilsonově nemoci a dalším neurodegenerativním onemocněním.

Prof. Nevšímalová se vedle své klinické diagnostické a terapeutické činnosti také intenzivně věnovala klinické elektroencefalografii a byla na klinice u zrodu laboratoře evokovaných potenciálů. Především však již od konce 60. let spolupracovala s doc. Bedřichem Rothem v oblasti narkolepsie a idiopatické hypersomnie. Publikace o dědičnosti narkolepsie z této doby byly citovány několik dekád. V dalším období se ve spolupráci s doc. Rothem podílela na originálních popisech různých forem idiopatické hypersomnie, které byly převzaty i do několika vydání mezinárodní klasifikace poruch spánku a bdění. Spolu s doc. Rothem prof. Nevšímalová provedla několik mezinárodních sociologických studií o narkolepsii a v roce 1986 se podílela na jedné z pionýrských prací o asociaci variant HLA s narkolepsií. Na konci 90. let se paní profesorka znovu vrátila ke studiu dědičnosti narkolepsie a zahájila mnohaletou spolupráci se Stanfordovou univerzitou v Kalifornii. Participovala na přelomovém objevu hypokretinové deficience u narkolepsie. Se svými lokálními a zahraničními spolupracovníky publikovala řadu prací o narkolepsii v nejlepších mezinárodních časopisech věnujících se spánku. Prof. Nevšímalová se nemocným s centrálními hypersomniemi klinicky věnuje přes 50 let, proto v této oblasti patří mezi nejvýznamnější mezinárodně uznávané osobnosti. V ČR se podílela na založení pacientské organizace Diagnóza narkolepsie.

Prof. Nevšímalová byla řešitelkou nebo spoluřešitelkou mnoha národních i mezinárodních výzkumných grantů a publikovala přes 200 původních prací dle Web of Science; tyto práce mají více než 6 tisíc citací a její H-index 37 představuje jednu z nejvyšších hodnot u současných českých odborníků v klinické medicíně. Byla editorkou devíti monografií, z nichž nedávná Nevšímalová S, Bruni O (eds). Sleep disorders in children, Springer 2017 získala prestižní BMA Medical Book Award.

Prof. Nevšímalová je váženou členkou European Sleep Research Society, World Associacion of Paediatric Sleep Researchers a dalších světově významných organizací včetně World Association of Sleep Medicine, kterou spoluzakládala. Dále je čestnou členkou České neurologické společnosti ČLS JEP, členkou Společnosti dětské neurologie (opakované členství ve výboru) a Společnosti pro klinickou neurofyziologii ČLS JEP (dlouhodobě vědecký sekretář společnosti). Je také zakládající členkou a mnohaletou místopředsedkyní České společnosti pro výzkum spánku a spánkovou medicínu. Za svoje vědecké, odborné a organizační zásluhy získala prof. Nevšímalová řadu cen, z nichž připomínáme cenu rektora UK, cenu American Sleep Academy, cenu Lady Pro (2000), Čestné uznání ministryně zdravotnictví (2003), cenu Jana Evangelisty Purkyně (2016) a cenu prezidenta ČR za vědecký přínos (2017). V roce 2004 byla zvolena členkou České lékařské akademie.

Prof. Nevšímalová byla hlavní organizátorkou několika velkých mezinárodních kongresů: 3rd meeting of European Pediatric Sleep Club (1993), 17th European Sleep Research Society Congress (2004), International Symposium on Narcolepsy and Hypersomnia (2009) a World Sleep Congress (2017).

Nemůžeme opomenout, že Neurologická klinika 1. LF UK a VFN za období, kdy ji jubilantka vedla, neobyčejně vzkvetla. Prof. Nevšímalová poskytla široký prostor pro osobní, odborný a vědecký rozvoj pracovníků kliniky a podporovala je v tom vlastní výjimečnou vědeckou prestiží a pracovním nasazením. Někteří z postgraduálních studentů, jež dovedla k obhajobě Ph.D. v oboru neurovědy, se sami již stali významnými vědeckými a klinickými pracovníky.

Kromě toho všeho prof. Soňa Nevšímalová vychovala dva syny, lékaře, a raduje se ze čtyř vnoučat. Její zálibou, která se mohla stát i profesí, je hudba, ale mohli bychom také uvést celoživotní sportovní aktivitu a cestování.

Závěrem, několik generací spolupracovníků a žáků na Neurologické klinice 1. LF UK a VFN i jinde, doma i v zahraničí, si váží toho, že měli a mají možnost s prof. Nevšímalovou pracovat. Také jejich jménem přejeme

Ad multos annos!

prof. MUDr. Karel Šonka, DrSc., FCMA
a prof. MUDr. Evžen Růžička, DrSc., FCMA, FEAN
Neurologická klinika
1. LF a VFN Praha